

Disputatio Metaphysica Imaginis Descriptionem, Ejusdemqve In Essentialem Et Accidentalem Divisionem Contra Arnoldum Ac Fanaticos Succincte Considerans

Rostochii: Typis Joh. Weplingi[i], [1707]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1002561914>

Druck Freier Zugang

R u phil 1707

Weidner, Johann Joachim

DISPUTATIO METAPHYSICA

IMAGINIS DE- SCRIPTIONEM.

*EJUSDEMQUE IN
ESSENTIALEM & ACCIDENTIALEM
DIVISIONEM*

CONTRA ARNOLDUM AC FANATICOS
SUCCINCTE CONSIDERANS

QUAM
CONSENSU AMPLISSIMÆ FACULTATIS
PHILOSOPHICÆ

PRÆSIDE,

JO. JOACH. WEIDNERO

PHIL. & SS. TH. D.V. & D. M.

FAUTORE, PATRONO, AFFINE, PRÆCEPTORE
ac STUDIORUM SUORUM PROMOTORE OMNI

FILIALI CULTU ATq; HONORE AD CINERES

USQVE DEVENERANDO,

PUBLICE DEFENDET,

IN AUDITORIO MAJORI,

id. VIII. Junii Anno MDCCVII. HORIS CONSUEVIS

JOACH. CHRISTOPH. MUSTERT.

Rostochiensis SS. Theol. & Phil. Studiosus.

ROSTOCHII,

Typis JOH. WEPPLINGI, SEREN. PRINC. & Acad. Typogr.

9

DISPUTATIO METAPHISICA
 DE
 IMAGINIS DE-
 SCRPTIONE
 ALEXANDRI G. SCHEFFNERI
 D. THEOLOGICI
 CONTRA ARNOLOM AC PATRICIOS
 SOCIETATE CONDITUM
 GYMNASII
 COLLEGIUM AMPLIUM FACULTATIS
 THEOLOGICAE
 PRÆSIDIO
 IO. JOACH. WEIDNERO
 PH. & S. THEOLOG. M.
 PATROIS PATRONO, ABBATIS RECTORI
 AC STUDIORUM SUORUM PROMOTORI OMNI
 HONORIS CAUSA, HONORI AC CURÆ
 OFFICII DEPOSITO,
 GRATIAE DIGNITATE
 IN AUDITORIIS MAJORIBUS
 & PUBL. LIBRARIIS M. GYMNASII
 JOACH. CHRIST. PH. STUMM
 Rostochensis SS. Theol. & Phil. Scholæ
 ROTOCORÆ
 Typis Joh. Wenzelii, SEELER PRINCE & ARTH. THOMÆ

PRÆFAMEN.

Nter Fanaticorum vulgaria
recensueris scommata, quod
Nostrates Theologi *Scripturæ*
& *Phrasibus terminisq;* *Biblicis*
sepositis atq; relictis, confingant
ex natura ac Philosophia notiones
atq; vocabula, ciendis rixis &
controversiis promissima. Hinc &

Arnoldus his in cavillis imus haud esse voluit, sic er-
go *Part. I. Lib. III. Cap. VII. §. 21.* der *K. u. Kch. Historie*
nugatur: Da man zuvor schlecht und einfältig nach
dem Fürbild der *Schrift von Gott* und seinen Wesen
gelehret hatte/ geschähe es bey diesen Gelegenheiten/
daß die Lehrer nunmehr neue *Terminos* einführeten/
womit man diesen und dergleichen Leuten begegnen
wolte: dannhero entstand das Wort *in seipso* oder
Selbstständigkeit/ *Person*/ und dergleichen/ die eben
wieder diese *Sabellianer* aufflammten/ wie daß Wort
in seipso oder *Wesen* wieder die *Arianer* &c. *More insani-*
entium adhuc duriora evomuit Lib. XVI. Cap. IX. §. 10.
contra Theologos superioris Seculi; ut non sim mi-
ratus quod in defensionem Arianismi Libr. IV. Cap. VII.
§. 10. scripserit: Die andere Parthey bellagte sich
heftig/ daß man ihr solche Worte auffdringen wolte/
die in der *Heil. Schrift* nicht sünden/ und dazu von
alten *Kähern* wären erdacht und gebraucht worden/
da doch der *Apostel* haben wollen / man solle an den
Fürbilde der heilsahmen *Lehre* halten. &c.

De terminis promiscuè talibus hac equeidem vice, ni-
hil præfabor, sed demum *Exercitii causa & Philoso-*

A

phicè

phicè & Ecclesiasticè demonstrabo, quod citra pietatis pacisque Ecclesiasticæ offensionem filius DEI æternusque noster Redemptor dici possit ac debeat *Imago Patris aeterni essentialis & quidem referens eandem essentiam*, qualem conceptum Philosophi per terminum *Imaginis Essentialis* καὶ ὁμοσίως exprimere hæcenus consueverunt. Sit vero Jesus Noster nobiscum ! Amen.

TRACTATIO.

§. I.

Optimum Polybii *Libr. I.* fuit consilium, quando hæc monuit: *Quum dua universis mortalibus proposita sint via ad proficiendum in melius, per proprios casus aut per alienos: Evidentior quidem illa ratio est, qua per propria ducit infortunia, at tutior illa, qua per aliena, itaque viam priorem sponte sua nemo unquam debet ingredi: Magnis enim ejusmodi correctio laboribus constat ac periculis: posterior semper nobis captanda: per quam sine ulla noxa id quod melius est cernere unicuique licet.* Congruè hæcenus eodem consilio in perquirendis Arnoldi erroribus usus sum, unde præsentis Dissertationis Thema aggredi hoc minus detrecto, quò feliciorum promovendis studiis ansam ac occasionem exinde mihi spondeo. Tradet autem præsens Schediasma: *Quid de Imagine & ejus divisione, in essentialē & accidentalem Philosophicè constet.*

§. II.

Disceptent interim Alii: *An Affectiones Entis disjunctæ vulgò venditæ, veri Nomini sine attributa?* vid. Pascha *Ontolog. Thetico. Axiom. p. m. 176. & 299* & ex discussione hujus quæstionis solida manifestabitur.

bitur, quod communiter sic dictæ Affectiones disjunctæ
sunt, quæ secundum se saltem & certa modo Ens
afficiunt, ac bonam partem à libero hominis arbitrio, di-
spositione & consideratione pendent. (Sic definitio eas-
dem ex D. Jol. Christoph. Neandri Institutionibus Me-
taphysicis Part. Gen. Lib. II. Cap. XXV. p. 535. f.) longè mi-
nus veri nominis Affectiones ac attributa dici possint.

§. III.

Solent verò Metaphysicorum aliquot ad *secun-
darias Affectiones* cum Scharffio demum referre ha-
sce tres, quando Ens dicitur vel *Subiectum* vel *Adjun-
ctum*; Aut *signum* aut *Signatum*; tam *Mensura*, quam
Mensuratum. Vid. Pascha p. 301. f. Alii vero adjice-
re satagunt *Loca de Absoluto & Respectivo* item de
Imagine ac *Exemplari* Conf. Calovius in *Scriptis Philo-
sophicis* p. m. 601. f. Neander *h.c.* p. 536. &c.

§. IV.

Sunt Quidam, qui cum Zeidlero ex *Anal.* p. 251.
284. ad formam referunt exemplar, asserentes quod
*Exemplar respectu ejus, qui operatur, habeat rationem
formæ, respectu operis producendi autem rationem efficien-
tis.* Sed celebratissimus Dn. Hebenstrèit rectè scri-
bit in *Philosophia Prima* p. 659. *Nec verò sic omnes dif-
ficultates superabis. Nam (1) causa Exemplaris exter-
na, e. gr. domus, quam contuens artifex ad ipsius similitu-
dinem alias ades producit, neq; respectu ejus, qui operatur,
neq; respectu operis producendi rationem formæ obtinet
(2.) Causa Exemplaris interna, si vel maxime respectu
operantis rationem formæ habet, non tamen est formæ, ut
est causa exemplaris Neque enim est causa exemplaris
ipsius opificis, sed operis producendi. (3.) Planè non
apparet, quomodo causa exemplaris possit causa efficiens*

fici respectu operis producendi. Efficiens enim agit. Et
quid verò domus illa, quam respiciens opifex ad ipsius
similitudinem artem dirigit manumque?

§. V.

Alii ex sententia Platonis, quatuor communi-
ter notis causis addunt quintam scil. Exemplarem:
scribit de his opinatis Seneca Epistola LXX. ex editione
Antwerpiensi de Anno M, DC. XV. p. 93. C. Quing, ergo
causæ sunt, ut Plato dicit: Id ex quo, id a quo, id quo,
id ad quod, id propter quod. Novissimè id quod ex his est.
Tanquam in statua — id ex quo ars est: id a quo arti-
fex est: Id quo forma est, quæ aptatur illi: Id ad quod
Exemplar est, quod imitatur is qui facit: Id propter
quod, facientis propositum est, id quod ex istis est, ipsa sta-
tua. Quamvis & Seneca Epistola jamdum citata p. 494.
A. scripserit: Exemplar non est causa, sed instrumen-
tum causæ necessarium. Sic necessarium est exemplar
artifici, quomodo scalprum, quomodo lima, sine his proce-
dere ars non potest, citatus tamen Dn. Hebenstreit in
illa substitit sententia, quod Causa quædam Exempla-
ris revera in Metaphysicis sit explicanda conf. p. 86r. f.

§. VI.

Cum verò certum sit, quod sicut in Logicis hic
asseritur Canon: posita specie ponitur ejus genus. Vid.
Saurius Syntagmatis Logici p. 87. & Pascha Quæst. Ex-
temp. in Manual. Scharffianum p. 141. f. ita etiam conce-
ptus qui dicitur contrahibilis analogiam Generis Logici
æmuletur & sic sub se quasi species inferat, quibus
ritè positus ad quasi superius ordinarius sit regres-
sus; Hinc &, cum Exemplar & imago reperitur, quæ
conceptum contrahibilem causæ aut causati omninò re-
spuunt, ut vel solum Thematis nostri docebit obje-
ctum

Etum, deliberata selegimus mente *Conceptum Principii communem*, quoniam hujus quasi species *Principium scilicet causale & non causale* justissimo descensu pluribus numero differentibus communicantur. Sed de his postmodum plura, quando ex Philosophicis observatis *Nominalia* justo debitoque absolvimus modo.

§. VII.

Quod ergo *Nominalia Vocis Imago* spectat, tunc quoad *derivationem* satis sana videtur sententia, quod sit quasi *Imitatio* & ab *imitando* denominetur, vid. Fabri *Theaurus accuratione Celeberrimi Dni. Cellarii reditus voce Imago* & plures *Lexicographi* simulac *Philosophi*. B. Meisnerus in *Anthropologia Diss. I. Q. III.* hanc *Etymologiam* satis *barbaram & remotam* credit, sed fugit nos ratio, hujus asserti, ut siquidem haud memorem, quod soleat distingui inter *primam vocis impositionem* & *subsequentem ejus usurpationem*, ut læpius hæc ab ista nimium quantum distet; ratio tamen hujus *derivationis* in *propatulo* manet, quia *convenit & imitatur quasi suum prototypum*, puta in *corporalibus* quoad *lineamenta & partium dispositionem*; in *spiritualibus* vel *ratione essentia*, vel *virium spirituum* Conf. Ebelius *Opp. Philosoph. p. 1146. a. ex Edit. D. Rudrauffi Anno 1677.* Deinde *Istorum* sententia duriter etiam cadit, qui ab *ἵμα* & *ἴμα* Græcorum derivare malunt, quod enim *Icon* inde venerit satis certum est, sed *Imaginis derivatio* justis ex rationibus *Latinismo* vindicatur Vid. Christiani *Becmani manu ductio ad Lat. Linguam. p. 427.*

§. VIII.

Ad *Homonymiam* observaveris, quod tam in *Philosophicis* quam *Biblicis* varias admiserit *significationes*,

ones, *Improprie enim* (1.) *vaga de signat simulacra*
in somniis obvia vel *spectrorum apparitione objecta.*
 Vid. Cellarius *ap. Fabrum*. Describit (2.) *Ideam securam*
quam aliud producitur; ut *Idea in mente Architecti*
existens, ad quam extruit ædificium vel domum,
quæ magis proprie exemplar diceretur, docente E-
belio l.c. (3.) *Rethores quoque in Parabolis Orato-*
riis vocem Imaginis adhibuerunt Vid. *Quintilianus*
Lib. V. Cap. XI. Scaliger. Poetic. Libr. III. p. 312. & Vossius
Partit. Orat. Cap. XVII. Lib. IV. (4.) *solet &*
reliqvas pervagari disciplinas sic actus exercito Theo-
logia agit de deo substantiali imagine, de imagine Dei
in homine, Physica de conceptibus mentis; Optica de Im-
aginum varia representatione. Vide Calovium Script.
Philosophicorum p. 638. Scripsit etiam Ebelius l.c. quod
ulterius fumatur pro specie vel sensibili vel Intelligibili,
quomodo species hominis sensibilis in oculo existens, imago
dicitur illius hominis visi & conceptus ejusdem in Intelle-
ctu existens, ejus Imago dicitur; Item pro eo, quod
producitur ab alio ad naturæ suæ similitudinem, sed non
videtur per omnia ad impropiam respexisse acceptio-
nem, nam addit statim, quod non attendat alias acce-
ptiones similes, quæ acceptione hujus loci generalem coar-
ctant, unde non ad æquivoca pura attendit, sed ad actum
potius respexit exercitum, qui est specialior actu fi-
gnato. Addatur de variis talibus Acceptionibus
Calovius Scriptorum Philosoph. p. 939. l.

§. IX.

In Sacris etiam Literis creditur improprie accepta
 vox, quando pro re ipsa sumitur ut i. ad Cor. XV. 49.
 ubi sic legimus: καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τῆς κοίτης
 φορέσαμεν καὶ τὴν εἰκόνα τῆς σαρκαίνης. Quæ circa ver-
 sio nem

tionem Trilleri observationem merentur, nunc non
examinabo, conferri interim poterit nova Observati-
onum Dn. Fechtii editio, quæ Mansfeld. Anno 1701.
contigit & quidem in observationibus ipsis p. 179. f. Sed
quamvis ipse B. Calovi⁹ descendisse videatur in hanc
sententiam *Scriptorum Phil.* p. 639. in Bibliis illustra-
tis tamen ad l. c. dilucidè commentatur: *Imaginem*
ergo portamus terreni Adami, qualis illa erat post lapsum,
quia non ad Imaginem DEI, quæ propter lapsum deperdita,
sed ad Imaginem suam (quam per peccatum sibi concilia-
rat) genuit Libros Gen. V. 2. Portabimus autem Imaginem
Cælestis (Adami Christi) cum non modo ratione animæ per-
fectè renovabimur ad Imaginem Dei, quoad sapientiam &
sanctitatem, ac justitiam, sed etiam ratione corporis, quo-
ad incorruptibilitatem & immortalitatem, omnis ut pec-
cati, ita & morbi & mortis, quæ consequentia peccati,
prorsus expertes & ἰσαγγελοι futuri etiam ratione ἀφθαρ-
σίας καὶ ἀθανασίας &c. elucecit exinde quod vox Ima-
ginis utique propriè hic loci sit acceptanda.

§. X.

Eandem significationem adsciscunt locis in Ep.
ad Philip. II. 6. & 7. ubi legitur: ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρ-
χων - - - ἑαυτὸν ἐκένωσεν, μορφῆν δούλου λαβὼν. Vid.
Calovius in script. Phil. p. 631. ubi scribit: *Ejusmodi*
locutiones sunt, quum esse in forma DEI aut forma servi
Phil. II. 6. 7. est verè existere DEUM aut hominem. Sed
quid obesset si vox μορφῆ sumeretur ut jacet? quod e-
nim non semper denotet formam internam & essenti-
alem hoc ipse B. Calovius contra Bellarminum agno-
vit *Bib. Ill. ad Phil. II. 6.* unde & in Exegesi hujus loci
iterum posteriores cogitationes videntur esse tanio-
res, quin p. 765. b, sic commentatur, *Quemadmodum*
per

per formam DEI non immediatè designata divina natura,
sed divinus status, in quo erat Christus secundum hu-
manam naturam: Ita etiam per formam servi, sta-
tus servilis, non verò ipsa humana natura immediatè
intelligitur, quamvis ea supponatur omnino. Hæc &
consensu approbat suo B. Scherzerus in Breviario
Hulfem. Enucleato Cap. VII. p. 397. dicens: Humilis
erat Jesus Christus, qui cum esset in forma Dei (possessione
sc. plenè majestatis divina cons. Coloss. II. 9.) non rapi-
nam arbitratus est, (ut iisdem plenariè uteretur, sicuti
victores rapina uti solent) τὸ ἐvacῆσαι (scil. τὰ ἰσχυρὰ
mirum ἰδιώματα. Alias neutrum plurale ἰσῶν non habe-
ret, quo cum construeretur substantivum) οὐδὲ sed semet
ipsum exinanivit (usu eorundem evacuavit) formam
servi humilem ac vilem statum potius assumens. Philo-
II. 6. 7.

§. XI.

Impropriè ulterius vocem imaginis putant accipi
pro vicario alicujus I. Cor. XI. 7. quando ἀντὶ dicitur
ἐκὼν καὶ δόξα οὐκ ἵσχυρον Vid. Neander in Instit.
Metaph. p. 584. cui denuò prævit B. Calovius Script.
Philosoph. p. 639. Scribens: Impropriè accipitur, cum no-
teat vicarium alicujus, quomodo Vir dicitur Imago DEI
I. Cor. XI. 7. quasi vice ejus mundo præest. quam tamen
sententiam in B. J. non expressè vindicavit. Verùm
cur & hic vox Imaginis sumeretur impropriè? re-
ctius Leighius Critica sacra ad vocabulum ἐκὼν locum
hunc citavit, asserens, quod Imago hic describatur
accidentalis, quod & docuit Schmidius in Paraphrasi
ad h. l. p. 338. h. m. Est a. Vir Imago Dei & gloria,
quia immediatè in imagine Dei & gloria ejus creatus est;
cum mulier mediatè in imagine Viri & glorie ipsi collata
&

& consequenter in Imagine Dei & gloria ejus condita sit: quomodo revera Vir prior est muliere & ea præstantior. Consentit B. Schomerus in compendio ad l. c. afferens: *Differentia Viri & fœminæ desumitur ab ordine creationis, quia Vir ad Imaginem Dei immediate conditus est, Mulier ex Viro expressa.*

§. XII.

Quoad Synonymiam possent nunc investigari non tantum æquipollentes Grammaticè termini, quales sunt apud Hebæos *הרם / משכית / כמר / דמות / צלם* &c.

Apud Græcos *εἰκὼν, ὁμοίωσις, μορφὴ* &c.

Apud Latinos: Simulacrum, Exemplar, Similitudo, Vestigium &c.

Apud Germanos: ein Bilde / ein Ebenbilde / Gleichniß. &c.

Sed & apud Criticos multa fit disceptatio de modo ac tertio æquipollentiæ, quod prolixius redere nolui, dum scopo non proderit illustrando.

§. XIII.

Thema potius nostrum illustraturi, ipsam *realem* adjungimus, eamque apud Philosophos sic dictam *Metaphysicam* definitionem. Est ergo *Imago tale* Ens, quod à Principio exemplari procedit & convenientiam cum ipso docet ac representat. Est hæc definitio Imaginis *concretivè talis* & exhibet more descriptionum *Metaphysicarum* conceptum *contrahibilem* & *contrahentem*.

§. XIV.

Conceptus *contrahibilis* voce *Entis* exprimitur. Ne mireris B. L. quare conceptum attributi rejecerim? res mihi est cum Viris, qui Philosophica qua-

B

tenus

tenustalia, excipiunt Iannis, exemplo fiet citra dubium Christi, Thomasi pruritus in disciplinas Philosophicas vulgariter omnes, cum ergo ex hypothesi nostra *Attributa Entis cum Ente recipiuntur* **Cont.** Pascha in Ontologia p. m. 178. f. & verò *nomen Entis sit omnium commissum*; hic in simplici & plano, quod vel rusticus ac infans novit, substiti.

§. XV.

Et quò principia ipforum **Contradicientium** inlicitis secter, cum Thomasius *Introduc.* in *Logicam* **Cap. IV. §. 6.** sic scripserit: *Summus omnium ac vulgarissimus terminus est Ens, aliquid, quo vocabulo omne id quod extra hominem vel in homine ejusq. cogitationibus fuit, est & erit, intelligo.* Statimque § hanc adjecerit septimam h. m. *Ei opponitur nihil & non Ens, id est, quod nunquam & nusquam fuit, nec erit nec esse potest.* Hinc & ego, quando de Imagine aliquid tradidi, & illam Ens dixi, intelligo tale quid, quod non tantum extra memet, sed certo quoque respectu in memet, & in meis cogitationibus fuit & est, ita quidem, ut nunquam in censum veniat eorum, quæ nunquam & nusquam fuerunt, nec erunt, nec esse possunt.

§. XVI.

Quod *Conceptum Contrahentem* attinet, tunc posui: *Esse Imaginem tale Ens, quod à principio Exemplari procedit & convenientiã cum ipso docet* **Differentia** ergo hujus Entis à reliquis omnibus est, (1.) quod à **Principio Exemplari** procedat (2) quod illud ipsum **Principium** referat ac representet §. convenientiam cum ipso doceat.

§. XVII.

Cum & Thomasius *Cap. cit. IV. §. 54.*
causam

verba: *procurro, progredior, proficio, prodero*. Proce-
dit igitur Imago dum *ulteriorem exserit motum, origi-
nemq. suam alterius exprimit*, ut convenientiam cum
isto & imitationem significet.

§. XX.

Sunt quoad hanc *convenientiam* apud Philoso-
phos infinitæ disceptationes & gordianæ tricæ, cum
enim *Imaginem* definiunt id, quod *similitudinem* habet
cum alio, à quo procedit vel est productum. Vid Neander
l.c. atqve pluribus Ebelius *Colleg. Metaph. Diss. XXIX.*
p. 1146. & verò vox *similitudinis* item productionis
necessariò multos offendat, hinc, quo se extricent,
ampla quævis concedunt; ita citatus Ebelius plura
p. 1147. & 1148 de termino *similis* item producti coacer-
vat, sed Lectorem docebit cito, quod aptior sit ter-
minus *convenientia*, quam *similitudinis*; sicut & ipse
Articulum II. hac clausitepilogo: *quod si quis hunc
terminum producti sc. usurpare nolit, pro eo substituat
vocem expressum, destinatum, vel quamcunque aliam
commodiorem invenire poterit, nihil enim repugnabimus.*

§. XXI.

Sic & B. Calovius *opp. Phil. p. 642.* s. cum plu-
ribus de similitudine, Imitatione, expressione, pro-
ductione egerat, adjicit: *p. 643.* *Notandum autem,
quod termini expressionis, productionis, dependentia, ita
debeant explicari, ut nullam inferant imperfectionem,
quandoquidem Imago quoque in divinis detur, expers
omnis imbecillitatis.* Hinc etiam ego partium duxi
mearum, ut rem clarissimis exprimerem vocibus,
quare de vocabulo *motus* moneo, quod illud ipsum
Logicis, Physicis, & accidentalibus cunctis exem-
ptum velim imperfectionibus, hicque præcité & ab-
stractive consideraverim,

§. XXII.

§. XXII.

Explicandum verò nunc est, quid per convenientiam velim descriptum? Scio equidem, quod juxta usum Philosophicum loquendi, similitudo quandoque tribuatur omnibus iis, quæ quocumq; modo conveniunt. Sive ratione essentiali s. ratione accidentium. Unde nonnulli similitudinem in essentialem & accidentalem distribuunt. Conf. Paschal. c. p. 185. §. 7. Sed satis accuratè Basilius Lib. de Sp. S. Cap. XIII. apud Damascenum Libro I de Imaginibus citatus scribit: ὁ ὄν ὅτι ἐν ταύτῃ μιμητικῶς ἢ εἰκῶν, τὸ πρὸς ἐκεῖ φυσικῶς ὁ υἱὸς καὶ ὡσαύτως ὅτι τῶν πυχνητῶν, κατὰ τὴν μορφὴν ἢ ὁμοίωσιν: ἔστι καὶ ὅτι τῆς θεοῦ καὶ ὡσαύτως φύσεως, ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς θεότητος ἔστιν ἢ εἶωσις. Quod igitur hic imitativè est Imago, hoc illic naturaliter est Filius. Et quemadmodum in rebus, quæ arte fiunt, juxta formam est similitudo, sic in divina & compositionis experte natura in conjunctione divinitatis est unitio s. convenientia.

§. XXIII.

Et Petavius Theolog. Dogm. de Trin. Lib. VI. Cap. VI. §. IV. scribit: Perfectissima verò Imago similitudoque natura perfectissima identitate constat, quæ non specie sola, sed etiam numero eandem substantiã & essentiam continet. Quod in solo Deo cernitur: quo in uno perfectam esse tum generationem, tum Patris Filiq; proprietatem supra demonstravimus. Hinc perfectam similitudinem nihil ab æqualitate & identitate naturæ differre, passim Hilarius aliq; Veteres affirmant. Patet ergo quod similitudinis vox non exhauriat omnis Imaginis formam, & adhæc is ipse terminus tot dederit per antiquitatem rixas, hinc magis congruam convenientiæ adhibuimus vocem.

B 3

§. XXIV.

§. XXIV.

Est igitur in Imagine *convenientia* talis modus; quo unum vel plura Entia de tertio quodam participant illudq; referunt ac representant; requiritur ergo ut unum, duo vel plura sint, quæ participant de Principio suo exemplari, in hunc scopum, ut illud referant representent & exprimant. Vid. Scheibleri Opus Metaph. lib. I. C. XXIV. n. 90. Per vocem referre convenientiam exprimo Imaginis, sicut Plinius Ep. Lib. V. n. 16. de Fundani Filia dixit: *Amisit filiam, quæ non minus mores ejus, quam os vultumq; referebat*; Nec vox representare aliud quid designare debet quàm tertium quid veluti præsens ostendere. Et tandem terminus exprimere significat aliquid clarè designare & ut conveniens educere.

§. XXV.

Patuit itaque ex hæcenus dictis quod Imago (sive quoad Metaphysicam, sive quoad sanam rationem, (dicas quid velis?) sit Ens, quod motu Exemplaris suam habet originem & procedit, & quidem in hunc scopum, ut convenientiam cum Exemplari referat, representet & exprimat. Nec malè equevidem Augustinus Tom. IV. Libr. 8; qu. 74. de variis circa Imaginem observandis: *Ubi est imago, continuo similitudinem non equalitatem esse, ait, ut in speculo est Imago hominis, quæ de illo expressa est; est etiã necessaria similitudo, non in equalitas; quia multa desunt imaginis, quæ tamen insunt illi rei, de qua expressa est. Ubi equalitas, continuo similitudo, non continuo Imago: velut in duobus ovibus paribus, quæ inest equalitas, inest & similitudo; quæcunq; enim assunt uni, assunt & alteri; Imago tamen non est, quia neutrum de altero expressum est. Ubi similitudo non continuo Imago, non continuo equalitas.*

§. XXVI.

§. XXVI.

Posita interim nunc definitione generali tempus erit, ut de Speciebus analogicè sic dictis fiat inquisitio; Solent hic Scholastici quadruplicem statuere Imaginem. Prima, quæ fit per convenientiam omnimodam in natura; secunda, quæ fit per participationem alicujus naturæ Universalis. Tertia, quæ est secundum proportionem. Quarta, quæ fit per convenientiam ordinis Vid. Bonaventura Lib. II. Dist. Art. I. qu. 1. fol. 244. b. & Meisnerus Phil. sobria Part. II. p. m. 244. triplicem demum asserit: Imago, scribit, est *ÆQUALITATIS*, Sic in divinis filius est Imago Patris. *IMITATIONIS* sic homo est Imago DEI. *REPRÆSENTATIONIS* sic mundus est speculum creaturis, non in quo se creator, sed in quo creatura illum, velut architectum in opere speculantur. Addatur de Variis Distinctionibus Ebelius Coll. Metaph. Disp. XXIX. Artic. III. p. 1148. b.

§. XXVII.

De discrepantia aut convenientia Castanæi cum Bonaventura, deque reliquis observandis haud disquiram, potius brevi declaratione monstraturus sum, quod Imago sit vel *Accidentalis* & *essentialis*. Imago accidentalis est, quæ motu principii exemplaris procedit & suam originem habet, ut convenientiam, cum ipso quoad attributa atque Accidentia, pro modo sc. receptivitatibus sua, referat, representet & exprimat. De hac alio quodam tempore: leges interim cum fructu D. Martini *Partitiones Theologicas Disp. IX. Thes. I. C. 13. f. Ebelium loc. cit. & Calovium Scriptorum Philosoph. p. 643. seq.*

§. XXVIII.

Imago essentialis est, quæ motu Principii Exemplaris

plaris procedit & suam Originem habet ut convenientiam cum ipso quoad ipsam essentiam referat; representet & exprimat.

Cum autem essentia rei strictè dicta velet in re singulari, quæ ideo vocatur individuum; vel multis individuis est communis, diciturque species (loquor cum Thomasio ex *Introd. in Logicam* Cap. IV. §. 18. 19.) hinc Imago essentialis deprehenditur duplex *Alia* quoad speciem, *Alia* quoad individuum.

§. XXIX.

Imago essentialis, quoad speciem est, quæ motu principii exemplaris procedit & suam originem habet, ut convenientiam cum ipso quoad essentiam specificam referat representet & exprimat sic Adamus genuit in similitudine sua, secundum Imaginem suam & vocavit nomen ejus (sc. geniti) Scheth. Gen. V. 3. Quod locutiones attinet: in similitudine sua secundum Imaginem suam tunc inter Philologos satis constat, quod, quando duo Substantiva Synonyma potissimum, conjunguntur invicem alterutrum vim adjectivi exprimat, cum insigniori aliqua emphasi. Quæ ratione optimè vertitur: In Imagine sibi simillima. Vid. Danzii *Interpres* Cap. I. §. 18. Glassii *Philologia* p. edit. rec. 553. & Pfeifferi *Hermeneutica sacra* p. 358. Contemptum ergo divini demonstrant verbi, blaterata Clerici, quæ Commentario ad *Genes.* Caput I. 26. ponit: Sunt qui hic in Synonymarum vocum repetitione ἐμφασιν aliquam esse existiment, sed si hoc voluisset Scriptor Sacer, qui nos hodie rescire certo possemus, cum Lingua Hebraica adeo sit repetitionibus plena, non video. Conferes interim non sine usu quoad Pleonasmū Scripturæ S. frustra tributum Præcellentissimum Dn, M. H. C, Engelcken *Affinem nostrum*

nostram conjunctissimè in duabus dissertationibus, quæ
exhibent Scrutinium Philologicum modum loquendi scri-
ptura & nullum in sanctis literis pleonasmum dari
indagans,

§. XXX.

Et minus itidem concinnè Clericus denuò, ut
reliqua taceam, ad Gen. V. 3. de Imagine Adami
suam profitetur sententiam h. m. Rursus alii hic hu-
manitatem solum, qua filius Patri similis fuit, seposita
virtute ac corruptione, quæcumque tandem fuerint, in-
telligendam censent; Atque hoc de Setho dici autumant,
quod ejus solius in Genealogia Adami, ratio aliqua habe-
atur, propter acerbam Habelis mortem, Cainisque abdi-
cationem. Sic apud Livium Lib. V. Cap. XIIX. P. Licini-
us, de filio ad Quirites: En vobis, inquit, juvenem, filium
tenens, effigiem atque imaginem ejus, quem vos antea
tribunum militum ex plebe primum fecistis. Hunc ego
institutum disciplinam meam, vicarium pro me Reipublicæ do,
dicoque.

§ XXXI.

Sed hæc equidem ratione essentia humana con-
cipietur & cogitatione ac mente sic percipiet ean-
dem quispiam; quoad rem autem essentia seposita
aut virtute aut corruptione nunquam confi-
derari aut esse poterit. Unde si quis statum puro-
rum naturalium fabricare velit, quo aliquando homo sine
omnibus donis supernaturalibus (adderem aut destru-
entibus vitiis) in meris & solis naturalibus suis vixerit,
certè Utopicum purorum naturalium statum comminise-
retur ut rectè docuit Sumè Rev. Dn. D. Wolffius
Hamburgi nunc Ecclesia Nicolaitana Pastor longè cele-
berrimus

C

berrimus atque meritissimus. Collég. Theolog. Dissertati-
one De Justitia Originali Protoplastorum naturali. §. 4.
& 5. Addatur Meisnerus Anthropol. Decad. I.
Disp. I. Q. I. §. III.

§. XXXII.

Rectius igitur Hugo super hunc locum dixit: Si-
cut Adam factus fuit à DEO innocente & immortali inno-
cens ac immortalis, i. est, qui non possit mori, ita ipse fa-
ctus peccator & mortalis genuit peccatorem & mortalem,
& Gerhardus Loc. Theolog. Tom. II. de Peccato O. p. 377.
solidissimè docuit §. 5. Ut natura humana per ipsum
(Adamum) communicata fit propria cuique personæ ex
ipso genitæ, sic & natura corruptio per propagationem
communicatur. Refert igitur filius in humanis patrem
& cum ipso eandem essentiam specificam habet, dum non
tantum accepit essentialia quæ dicuntur constitutiva &
consecutiva, sed & accidentalia quæ sunt congenita
& sub respectu certi cujusdam status inseparabilia.

§. XXXIII.

Hæc igitur Imago, cum non refert eandem nu-
mero essentiam dicitur *καθ' ὁμοιωσιν* secundum simi-
litudinem essentiæ cum respectu scil. essentialium at-
que Accidentium congeneratorum, unde contra Aria-
nos rectè docuit Athanasius, de Syn. p. 714. Nam &
vos scitis ipsi, nec ambigere quisquam potest, nomen simi-
lis de substantiis non usurpari, sed de figuris & qualita-
tibus dici. Nam in substantiis non similitudo, sed iden-
titas affirmari debet. Sic homo homini similis dicitur,
non secundum substantiam, sed secundum figuram & for-
mam. Quod enim ad substantiam attinet, *ὁμοουσίως*, i. e.
ejusdem naturæ sunt. Ac rursum homo cani nequaquam
similis

similis dicetur, sed natura diversus. Quo circa quod est
ἐποφύει id est ejusdem natura, etiam ἐμοσσιον erit, id est
consubstantiale, uod autem ἐτροφύει hoc est diversa natu-
ra est, erit ἐτροφύει diversa substantia. Unde quod secun-
dam substantiam simile dicit, participatione quadam simi-
le definit. Nam simile qualitas est quadam, qua substan-
tia advenit. Hoc vero factarum rerum proprium est,
qua propter participationem fiunt similes DEO.

§. XXXIV.

Sequitur nunc tandem Imago essentialis, quoad
individuum talis, est verò hæc, quæ motu principii Ex-
emplaris procedit & suam originem habet ut convenien-
tiam cum ipso quoad essentiam numericam referat, repræ-
sentet & exprimat.

Hujus generis exemplum totus inter crea-
ta non tradidit orbis, sed solum ac Unicum in Dei-
ta e summi deprehenditur Numinis. Quo de mo-
mento, cum speciali Dissertatione simus acturi hinc
sufficiet, quod nec Imaginis καὶ ἐμοσιον nec καὶ ἐτροφύει
ἐμοσσιον acceptio fit absurda ac contra sanam
pugnans rationem; sed à quovis potius sic
accipi possit, ac debeat.

S. D. G.

Conspectus Disput.

- Præfamen:**
Fanaticorū sconiata de Philosophicis.
 terminis ingenere, applicat ad The-
 ma de Imagine, quod insinuatur.
- §. I. Ex Polybio deducit, quod per
 Errores Arnoldi simus eruditi.
- §. II. Circa Imaginem & Exemplar. do-
 cet, quod Affectiones entis *disjun-*
ctæ secundariæ non sint veri ucrainis
 affectiones.
- §. III. Affectiones has *secundarias*
 tradit.
- §. IV. Afferit quod Exemplar nec sit cau-
 sa *formalis*, nec *efficiens* contra
 Zeidlerum.
- §. V. Probat, quod non sit quinta quæ-
 dam causa contra Senecam cuius
 sententia illustratur. &
- §. VI. *Conceptus* Exemplaris *contrabi-*
bilis venditur *Principium*.
- §. VII. Vindicat Imaginis *Etymologiam*
 contra Meisnerum.
- §. VIII. *Homonymiam* Imaginis confu-
 sè traditam significat.
- §. IX. 1. Cor. XV. 4. &
- §. X. Philipp. II. 6. & 7. item
- §. XI. 1. Cor. XI. 7. Vocem Imaginis
 non *improprie* acceptam fuisse de-
 monstrat.
- §. XII. De Synon. sparsim aliquid docet.
- §. XIII. Definitionem Imaginis Con-
 cretivè talis habet.
- §. XIV. *Imaginis* Conceptum contra-
 hibibilem terminum *Entis* sc. defi-
 gnat & ex qua causa?
- §. XV. Terminum *Entis* ex Consensu
 Thomasi ex. & applicat.
- §. XVI. Membra *Conceptus contraben-*
tis indicat.
- §. XVII. Ad analogiam Definitionis
 quæ est *Cause* apud Thomasiū
principium describit.
- §. XVIII. Docet quomodo à *Principio*
exemplari procedat?
- §. XIX. Illustrat quomodo *procedat*
- §. XX. Notavit quid circa *Definitio-*
nem Antiquiorum illorumque ter-
 minos obvenerit?
- §. XXI. id quod omni cautela conti-
 nuatur.
- §. XXII. Terminum *Convenientiæ* de-
 ducturus, indicat quod *similitudi-*
nis conceptus non sufficiat.
- §. XXIII. Illudque ulterius confirmat;
- §. XXIV. Et *Convenientiæ* tandem
 requisita adjicit.
- §. XXV. Reperitam Imaginis descri-
 ptionem ex Augustino illustrat.
- §. XXVI. Species Imaginis Varias re-
 censet.
- §. XXVII. Sepositis reliquis eandem in
Essentialem & *Accidentalem* dispe-
 scit hujusque descriptionem tradit.
- §. XXVIII. *Imaginis Essentialis* descri-
 ptionē ejusdemque *divisionē* habet.
- §. XXIX. Imaginem *Essentialem* quo-
ad speciem illustrat, ex loco Gen. V. 3.
- §. XXX. Contra *Clericū* istud continuat.
 item
- §. XXXI. & XXXII. & XXXIII.
- §. XXXIV. Imaginem *Essentialem*
 quoad Individuum exhibet & *Dis-*
putationi absolvit.

Nobilissimo DN. Respondenti,

Divini pictoris opus, fingentis imago,
Quæ mirâ artificem reddidit arte suam,
Talis Adamus erat, quando sapientia sedem,
Inque illo virtus fixerat alma suam.
Hæc Tuâ MUSTERTE, exercent mysteria mentem,
Doctrinæ specimen suppeditantq; Tuæ,
Ex isto, voveo, conamine patria quondam
Dante DEO, fructum divite messe legat!

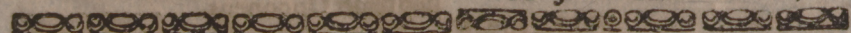
*Laudatissimi studiis, Cl. Dn. Respondentis, in spem patriæ suæ
crescentis, meliorem animo quam versu applaudit.*

JO. FECHT, D. P. P. Consist. & Superint.

So recht/mein wehrter Freund/das sind die Fleißes Probe
Wann man mit muntrem Fuß auff die Catheder steigt,
Ich bin vor mich bereit/die Emsigkeit zu loben/
Da seine Schultern sich vor keiner Last geneigt.
Ich habe JHM bisher mit vieler Freud erblicket
So oft ER meine Lehr begierigst angehört;
Iht/ da ein jeder JHM den Purpur-Mantel sticket/
So wünsch ich/ daß ER bleib im Wachsthum ungeschädet.
Gott mehrend vermehr in JHM des Geistes Gaben/
Licht/ Leben/ Heil und Krafft verlaß JHM nimmermehr.
So wird er Segen hie/und dort die Fülle haben/
Wann Gott JHM leget bey der Himmels-Bürger Ehr.
Dieses sehete seinem sehr fleißigen Auditori aus affe-
ctionem Gemühte

A. J. KRAKEVITZ, D.

Schmüsse dieser Tag den lieben Anfang machen
Bon dem was künfftig stets zum Ruhm gedeyen soll;
Gott fordre Himmel abmit Segen Seine Sachen/
Und lencke allen Fleiß zu Seiner Seelen toll!

Er

Er finde Glück und Heyl! es müsse sein Bemühen
Vielfaches Wohlergehn und Freude nach sich ziehen.

Dieses wünschte von Herzen
Der PRÆSES.

So muß ein muntreer Sinn mit Ruhm gekröhnet werden
Da Ihm den Lorbeer-Zweig die Fama selber windt
Weil Er standhafftig hat verlachtet die Beschwerden

So man bey studis in grosser Anzahl findt.

Herr Mustert zeigt uns gar angenehme Proben

Von seiner Munterkeit und angewandten Fleiß /

Drum muß den Meister auch das Werck anho loben /

Den vom Catheder eilt sein Fuß mit Ruhm und Preiß.

Hiermit gratulirte dem Herren Respondenti als seinem
werthen Freunde und gar fleißigem Auditori in verschiede-
nen Collegiis zu seinem Specimine Academico

M. GEORG. NICOL. OCKELL:

Wahre Weißheit hat den Festen Sitz genommen /

Da haßt man überall ein finstres Gezelt /

Drum ist Er auch Mein Freund zu der Catheder kom-
men /

Und lehret/was dem Ohr der Musen wohlgefällt:

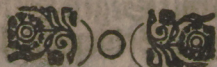
Gott segne hinführo die rühmlichen Thaten

So wird sein Beginnen Ihm glücklich gerahen.

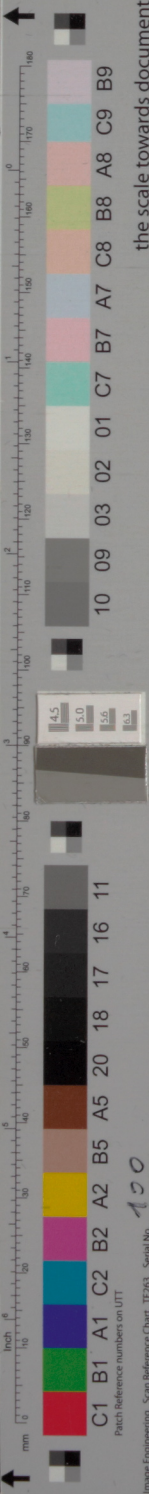
Dieses setzte glückwünschend mit eiliger Feder
Des Hrn. Respondent. beständiger Freund
und kitziger Opponens.

JOHANNES WOLFF, Rostoch. Megap.

SS. Theol. & Phil. Stud.

the scale towards document

*similiter in duabus dissertationibus, quæ
in Philologicum modum loquendi scri-
ptæ in sanctis literis pleonasmum dari*

§. XXX.

idem concinnè Clericus denuò, ut
ad Gen. V. 3. de Imagine Adami
sententiam h. m. *Rursus alii hic hu-
mana qua filius Patri similis fuit, seposita
ratione, quæcumque tandem fuerint, in-
ferunt; Atque hoc de Setho dici autumant,
Genealogia Adami, ratio aliqua habem-
us Habelis mortem, Cainisque abdi-
dit Livium Lib. V. Cap. XIIX. P. Licini-
tes; En vobis, inquit, juvenem, filium
que imaginem ejus, quem vos antea
ex plebe primum fecistis. Hunc ego
à meâ, vicarium pro me Reipublicæ do,*

§ XXXI.

idem ratione essentia humana con-
sistentione ac mente sic percindet ean-
dem quo ad rem autem essentia seposita
et corruptione nunquam confuso
motrit. *Unde si quis statum puro
fabricare velit, quo aliquando homo sine
ornaturalibus (adderem aut destru-
eris & solis naturalibus suis vixerit,
eorum naturalium statum comminifce-
ruit Sumè Rev. Dn. D. Wolffius
Eclesia Nicolaitana Pastor longè cele-
berrimus*

C